Lugo

Casa dos Mosaicos

Galego

Casa dos Mosaicos

Conxunto arqueolóxico, situado nun soto da céntrica rúa Doutor Castro, antigamente chamada de Batitales, integrado polos restos pertencentes a unha gran *domus* ou residencia señorial de época romana que, polas súas notables dimensións e riqueza decorativa, debeu de pertencer a un ilustre cidadán de *Lvcvs Avgvsti*.

O seu principal atractivo radica na riqueza ornamental dos pavimentos e paredes dalgunhas das súas estancias. Destaca, sobre todo, a presenza de dous mosaicos con motivos xeométricos e figurativos que pavimentaban a gran sala de recepción da vivenda (*oecus*) e a súa antesala, parte dos cales tamén se conservan baixo a actual rúa. Outras dependencias da casa para destacar son os restos dun *triclinium* ou comedor, que presenta un sistema radial de calefacción baixo o seu pavimento (*hypocaustum*), e tamén parte dun dos patios con soportais que flanqueaban o *oecus*.

O xacemento

O tres de setembro de 1842, debido ás obras para a construción da rede de sumidoiros na rúa Doutor Castro, atópanse os restos dun mosaico. Este representa un tema mariño presidido pola cabeza do deus Océano rodeado por peixes, moluscos, crustáceos, flores de auga e motivos xeométricos varios.

Entre os anos 1998 e 2002, realízanse escavacións arqueolóxicas no lugar, recuperando novos vestixios deste magnífico mosaico. Co fin último de protexelo da mellor forma posible, no ano 1999, a Dirección Xeral de Patrimonio Cultural decide conservar os restos *in situ* e levar a cabo a súa musealización.

O centro de interpretación abrirá finalmente as súas portas ao público en decembro de 2005.

O conxunto da domus

As escavacións realizadas no lugar deixaron á vista os restos pertencentes a unha gran *domus* ou residencia señorial, datada a finais do século III ou a principios do século IV d. C. de notables dimensións e ricamente ornamentada con mosaicos e pinturas murais. Esta suntuosa vivenda, sen dúbida, propiedade dun importante personaxe pertencente probablemente á elite social da cidade, ocupaba unha ampla superficie, moi preto do foro da cidade romana, e con fachadas orientadas cara ás dúas rúas principais de *Lvcvs Avgvsti*, o *Cardo* e o *Decumanus*.

- **Muros de lousa**
- **Elementos de granito**
- **Ladrillo**
- **Chan de *opus signinum***
- **Chan dos soportais**
- **Mosaico**
- **Cloacas e canais**
- **Calzada**
- **Restitución calzadas**

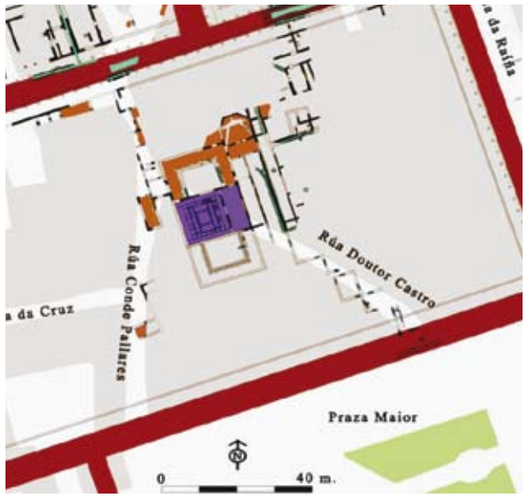

A súa distribución era a dunha típica *domus* romana. Tras acceder á casa por un vestíbulo de entrada, onde as persoas visitantes esperaban a ser recibidas polo señor da casa, chegábase a un patio axardinado e posiblemente con soportais que recibía o nome de *peristilum*. A este espazo central abríanse as diferentes habitacións e salas domésticas da casa.

Dela consérvase neste centro arqueolóxico parte dalgunhas das súas dependencias principais, como a gran sala de recepción (*oecus*) e a súa antesala, ambas as dúas pavimentadas con mosaicos decorados con motivos xeométricos e figurativos de extraordinaria calidade técnica. 1

No que se refire ao vestíbulo previo á entrada do *oecus*, tamén é visible a través dunha xanela arqueolóxica situada no baixo comercial limítrofe co centro. Era de forma rectangular, e tiña pinturas nas súas paredes e un mosaico no chan case perdido completamente hoxe en día. Este presenta unha escena central, da cal apenas se conservan as figuras incompletas de dous cabalos, que ben puidesen estar ligados a unha escena de caza ou circo, todo iso rodeado por unha alfombra xeométrica de círculos sogueados e cadrados denticulados, acantonados por peltas e pequenas follas cordiformes. Esta antesala, ademais, presenta un dos mellores conxuntos de pintura mural *in situ* no seu zócalo, que responde a un esquema

1

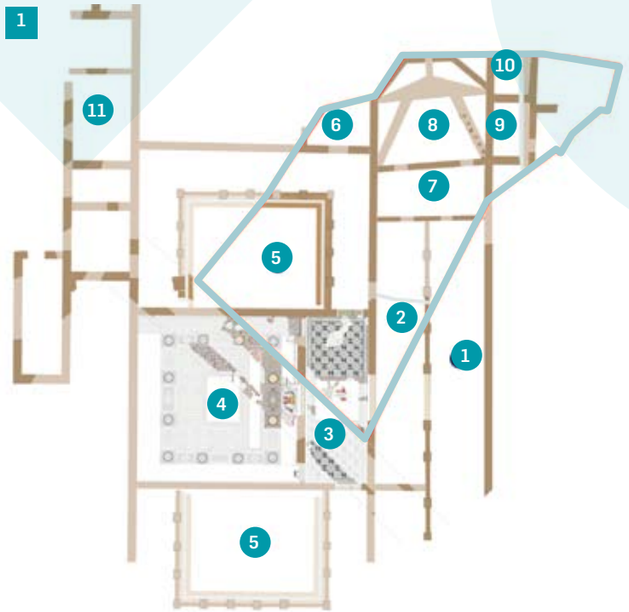

Planta coa reconstrucción parcial da Casa de Océano

	Zona visitable
1 y 2	**Corredores**
3	**Antesala do *oecus***
4	***Oecus***
5	**Patio/s porticado/s**
6	**Estancia privada**
7	**Antesala do hipocausto**
8	**Sala do hipocausto**
9 y 10	**Outras estancias**
11	**Zona termal**

2

2

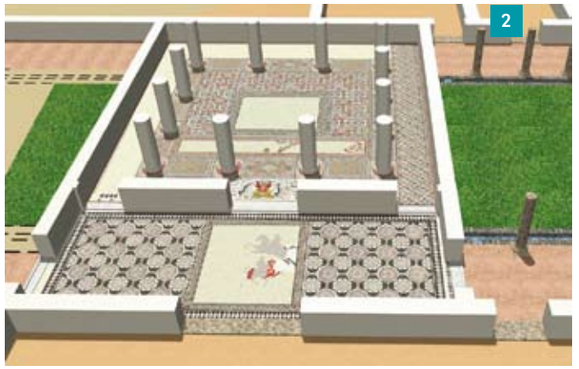

de imitación de mármore, que se cre que se repetiría ao longo de toda a estancia. Tamén nesta sala se atopan os únicos exemplos de estuco ornamental atopados na casa, que se poderían relacionar con cornixas, encadramentos de portas ou xanelas ou decoracións arquitectónicas. 2

O *oecus*, pola súa banda, distínguese pola súa amplitude, a súa arquitectura e a súa decoración. A súa planta é cadrada, e nela observamos lucidos e estucados na columnata, así como algún resto de pintura mural, o cal contribuiría a transformar a fisionomía da habitación. Do espléndido mosaico que cubría case a totalidade da estancia, apenas se conserva unha terceira parte, e aínda que a súa conservación é moi desigual, o preservado está en excelentes condicións. O deseño do mosaico organízase nun conxunto de bandas e orlas decorativas con motivos xeométricos, vexetais e figurativos que enmarcan sucesivamente un cadro figurado central, do cal descoñecemos o motivo principal. O que máis chama a atención é a banda da máscara do deus Océano, con cornos que simulan patas de cangrexo, dúas pinzas de crustáceo e antenas. Completa a escena unha abundante representación de fauna mariña, entre a que se recoñecen peces, polbos, moluscos, cunchas e ourizos de mar.. 3

Nesta gran sala só contamos con dous anacos de parede que conservan parte da súa decoración pintada. Consiste nunha sucesión de paneis moi anchos separados por filetes verticais en negro, que reproducen imitacións de placas ou lastras marmóreas simples.

3

Outro dos espazos domésticos que podemos visualizar neste centro arqueolóxico é o patio interior con soportais ou perístilo, o cal, estaría comunicado coa citada antesala do *oecus*, mediante unha porta de dobre folla con limiar resaltado con pedra marmórea, que aínda hoxe podemos apreciar. O perístilo ten unha planta rectangular con soportais por tres lados con columnas, adoptando a típica distribución en forma de U. Entre estas columnas con base de granito, podemos apreciar a existencia dun murete de 0,30 metros que separa as galerías do espazo central descuberto. Recurso moi usado en numerosas *domus* descubertas na península. 4

Mentres que as galerías están pavimentadas, observamos que a zona central non o está, polo que poderiamos ter en conta a existencia dun pozo, fonte ou estanque a modo de *impluvium*, pero non temos constancia da súa existencia. A decoración das galerías é pictórica, e contribúe a salientar ese sentido aberto da parte central, así podemos observar unha temática acorde coa funcionalidade: motivos florais e vexetais propios de xardíns. É curiosa a existencia de dous patios ou perístilos cortados algo que as historiadoras e historiadores atribúen a dúas funcións. Por unha banda, dotaría de aire e luz ás estancias máis privadas, que son as que rodearían a este patio con soportais, e, doutra banda, permitiríalles ás e aos comensais do *oecus* gozar das fermosas vistas do xardín a través dunhas pequenas xanelas situadas nos muretes do perístilo.

Entre os vestixios de pintura mural, con decoración de motivos florais e imitación de mármore que decoraban algunhas das súas salas, destaca unha peza exposta nunha das vitrinas da sala procedente da parede interior do pórtico do perístilo. 5

Xa ao final do centro arqueolóxico, pódese observar unha sala precedida por unha antesala ou vestíbulo, que destacaría polas súas grandes dimensións, de 56 metros cadrados. A existencia dunha antesala confírelle ao cuarto unha certa presenza, e isto unido á existencia dun sistema de calefacción 6 (*hypocaustum*) leva ás historiadoras e historiadores a pensar que se trataría dun salón ou comedor de inverno -*triclinium hiemale*. 6

Por último, ao oeste da sala do hipocausto localízanse diversas estancias de menor tamaño, sen que poida adiviñarse cal era a función destes espazos.

Finalmente, mencionar que no Museo Provincial da cidade se expoñen dous fragmentos de mosaicos pertencentes a esta *domus* atopados en 1842 e 1950, respectivamente, e que foron restaurados. Un deles representa a cabeza do deus Océano rodeado de peixes, moluscos e outros motivos mariños, mentres que o segundo presenta unha composición xeométrica de "círculos secantes". 7

Casa dos Mosaicos

Enderezo

rúa Doutor Castro,
números 20-22, 27001 Lugo

Teléfono
982 254 815
982 251 658* (*para reservas)

Correo electrónico
lugoturismo@concellodelugo.org

Web
http://lugo.gal/gl/localizacions/casa-dos-mosaicos

Horario

De xoves a sábado: das 11.30 ás 13.30 horas e das 17.00 ás 19.00 horas

Domingo: das 11.30 ás 13.30 horas

Tarifas

Entrada gratuita

Como chegar

Autobuses urbanos (parada na praza de Santo Domingo). Liñas 8 y 7.

Aparcadoiro público máis próximo: Interparking Santo Domingo, praza de Santo Domingo (distancia 170 metros / 2 minutos a pé)

Accesibilidade

Boa accesibilidade. Dispoñen dunha rampla móbil para salvar o chanzo de entrada ao edificio, e dentro deste, temos unha plataforma elevadora que nos levará ata a sala. Non hai facilidades de accesibilidade para persoas discapacitadas visuais e con dificultades auditivas.

Visitas

Visitas guiadas cada media hora. A visita inclúe a proxección dun audiovisual de 12 minutos de duración que fai unha reprodución virtual do que foi a vivenda e mesmo as orixes e o desenvolvemento da cidade romana.

Para concertar visitas en grupo, é necesario realizar unha reserva na Oficina Municipal de Turismo (982 251 658) ou a través do correo electrónico lugoturismo@concellodelugo.org

Enlaces de interese

En www.vilasamuralladas.eu poderá realizar unha visita virtual e ver un vídeo informativo desta sala e dos demais centros expositivos da rede municipal de museos.

Publicacións

González Fernández, Enrique: "*Domus Oceani. Aproximación á arquitectura doméstica de "Lucus Augusti"*". Concello de Lugo. Lugo, 2005.